

Водим по пътя към **климатична неутралност**

**Оценка на опита на Румъния в енергийната
енергийната ефективност - доклад за настоящото
състояние**

Брашов, 2023 г.

Тези материали са разработени в рамките на проекта [MENERGERS](#) - Услуги на енергийните мениджъри в общините (Energy Managers' Services in Municipalities).

ДОГОВОР: EUKI- No. 81290897

ПЕРИОД: ноември 2022- април 2025

КООРДИНАТОР НА ПРОЕКТА: [NATIONAL TRUST ECOFUND](#) (НАЦИОНАЛЕН ДОВЕРИТЕЛЕН ЕКОФОНД, NTEF), България

ПАРТНЬОРИ: [ENERGY CITIES ROMANIA](#) (Енергийни градове Румъния, OER), Румъния; [INDEPENDENT INSTITUTE FOR ENVIRONMENTAL ISSUES](#) (Независим институт за околната среда, UfU), Германия; [SOFIA ENERGY AGENCY](#) (Софийска енергийна агенция, SOFENA), България

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Този проект е част от Европейската инициатива за климата (EUKI) на Германското федерално министерство по икономика и опазване на климата (BMWK). Общата цел на EUKI е да насърчи сътрудничеството по въпросите на климата в рамките на

Европейския съюз (ЕС) с цел намаляване на емисиите от парникови газове. Повече информация може да бъде намерена на www.euki.de/en.

Съдържание

1. Контекст.....	2
2. Кратък контекст относно настоящото положение с енергийната ефективност в Румъния.....	3
2.1 Няколко факта:.....	3
2.2 Рамката на Националния план климат – енергия 2021 – 2030 г.	4
3. Законова рамка в сферата на енергийната ефективност.....	5
3.1 Законова рамка за енергийна ефективност.....	5
3.2 Определяне на заинтересованите страни	7
4. Енергиен мениджмънт за общините.....	10
4.1 Общинско енергийно планиране	11
4.2 Енергийният мениджър за общините в Румъния.....	12
4.3 Програми за повишаване на енергийната ефективност и Планове за действие за устойчива енергия и климат (SECAPs).....	17
4.4 Инструменти и пособия в енергийния мениджмънт	20
5. Финални забележки, заключения и препоръки	21
Заключения	24
6. Вдъхнете се – някои примери с добри практики от Румъния.....	27
6.1 СИСТЕМА ЗА ЕНЕРГИЕН МЕНИДЖМЪНТ (EMS), разработена от Агенцията на Брашов за управление на енергията и на околната среда (ABMEE)	27
6.2 Хармонизиране на Програмата за повишаване на енергийната ефективност (PIEE), изисквана от румънското законодателство, с Планове за действие за устойчива енергия и климат (SECAP)	28
Приложение 1 Национална законова рамка в сферата на енергийната ефективност:	31
Приложение 2 Речник на термините.....	34

1. Контекст

Към 2050 г. европейските градове трябва да са въглеродно неутрални, устойчиви и да осигуряват високо качество на живота. За да може да бъде постигната тази цел, обществото като цяло трябва да стане по-отговорно и съвместната отговорност трябва да бъде споделяна от страна на всички действащи лица. За успешното осъществяване на енергийния преход се нуждаем от механизми, с чиято помощ да се обърнем към екологичните, икономически и социални аспекти на процеса, да анализираме политиките на различните сектори в сътрудничество с гражданското общество, да вземем предвид как гражданите формират бъдещето си.

Понеже енергийният преход включва радикални промени в структурата, културата и практиките на производството, потреблението, съхраняването и разпределението на енергия, местните власти не могат да поемат по този път сами. Напротив, енергийният преход изисква ефективното интегриране на ключови структури и на бенефициенти на едно място с администрацията. Съответно амбициозните цели и политическа ангажираност трябва да бъдат обвързани с ангажимента на гражданското общество да взема решения и да ги прилага. Тази взаимосвързаност прави видимо предизвикателството пред Общинския енергиен мениджмънт.

Консорциумът на проекта се координира от Националния доверителен екофонд ([National Trust Ecofund](#)), българския фонд, който управлява средствата от държавния бюджет като например сделките дълг-срещу-околна среда и дълг-срещу-природа. В него участва също и Германския Независим институт по въпросите на околната среда ([Independent Institute For Environmental Issues](#)) – научна и официално призната неправителствена организация, работеща в сферата на енергийната ефективност и енергийния преход, опазването на климата и трансформативното обучение, правото на околната среда и интеграцията, опазването на природата и комуникацията по околната среда. Консорциумът включва също и Софийската енергийна агенция ([Sofia Energy Agency](#)) – българска неправителствена организация с нестопанска цел, учредена от Софийска община заедно с Европейската комисия за местен енергиен мениджмънт, както Енергийни градове Румъния ([Energy Cities Romania \(OER\)](#)) – мрежа, формирана в сферата на енергийния преход от страна на местните власти, която се бори за постигането на климатична неутралност.

2. Кратък контекст относно настоящото положение с енергийната ефективност в Румъния

2.1 Няколко факта:

- Румъния има 19 042 455 жители (4.3% от ЕС27) с постъпателна тенденция към намаляване с течение на времето: през последните 10 години населението е намаляло с 5%¹.
- Реалният БВП на глава от населението през 2022 г. бе около 10 110 евро (35% от средната стойност за ЕС27) и е нараснал с 30% през последните 10 години².
- Крайното потребление на енергия (FEC) през 2021 г. е било 25.4 милиона тона (2.6% от ЕС27) и е намаляло с 4.4% спрямо 2005 г., докато на ниво ЕС27 то се е понижило с 4.9%³.
- Потреблението на енергия на глава от населението (1.26 тона/лице) през 2018 г. е било с 45% по-ниско, отколкото средното за ЕС27 (2.2 тона/лице) и се е повишило с 1% през последните 10 години (докато на ниво ЕС27 то се е понижило с 6%)⁴.
- Енергийната продуктивност (БВП спрямо брутно наличната енергия) през 2021 г. е била 5.35 евро на кг. на нефтен еквивалент (прибл. 63% от средното за ЕС27), показвайки силна зависимост от енергията за генериране на БВП (този индекс се е повишил с 20% през последните 5 години)⁵.
- Секторите, които играят роля при определянето на FEC са домакинствата (прибл. 35% от цялото количество), индустрията (прибл. 27%), транспортът (прибл. 27%) и услугите (прибл. 7%)⁶.
- На национално ниво крайното потребление на енергия в сградния сектор обхваща 42% от цялото крайно потребление на енергия, от което 34% е в жилищните сгради, а останалото (около 8 %) е в търговските и публичните сгради⁷.
- През периода 2001–2015 г. Румъния докладва около 11.26 милиона тона от кумулативни (технически) спестявания на крайна енергия⁸ свързани основно с жилищния сектор (38%) и със сектора на индустрията (37%)⁹.

¹ EUROSTAT; Population by age and sex [demo_pjan]; валидно към 2022 г.

² EUROSTAT; Real GDP per capita 2022

³ EUROSTAT; Крайно потребление на енергия (Final energy consumption) (Europe 2020-2030); Енергийна ефективност (Energy efficiency) [nrg_ind_eff];

⁴ Съотношение между: EUROSTAT; Крайно потребление на енергия (Final energy consumption) (Europe 2020-2030); Енергийна ефективност (Energy efficiency) [nrg_ind_eff] и EUROSTAT; по възраст и пол [demo_pjan]; 2022

⁵ EUROSTAT; Енергийна продуктивност (Energy productivity) [T2020_RD310]; данни в евро на килограм нефтен еквивалент (KGOE); валидно за 2021 г.

⁶ EUROSTAT; Крайно потребление – други сектори – потребление на енергия; Пълни енергийни баланси (Final consumption - other sectors - energy use; Complete energy balances) [nrg_bal_c]; валидно за 2021 г.;

⁷ Румънска дългосрочна стратегия за обновяване (Romania Long-term Renovation Strategy)

⁸ Тези данни се отнасят до техническите крайни спестявания на енергия.

⁹ Odyssee database, Технически спестявания на енергия (Technical Energy Savings), за 2016 г.

- Румъния разполага с 3 087 правителствени сгради с обща площ от 6 750м кв.м. Има над 80 000 сгради, които са притежание на регионалните или на местните управи.

2.2 Рамката на Националния план климат – енергия 2021 – 2030 г.

Подобряването на енергийната ефективност е ключов приоритет в националната енергийна политика заради нарасналата важност на постигането на сигурност в доставките на енергия, в устойчивото развитие и в конкурентоспособността, в пестенето на първични енергийни ресурси и в понижаването на емисиите от парникови газове.

Следвайки препоръките на Комисията, актуализираният принос на Румъния към постигането на целите на ЕС за 2030 г. е предствен в долната таблица:

Преглед на основните цели на Интегрирания национален план Климат – Енергия 2021-2030 (INECP) към 2030 г.¹⁰

Емисии от Европейската схема за търговия с емисии (% в сравнение с 2005)	-43.9 % ¹¹
Емисии извън Европейската схема за търговия с емисии (% в сравнение с 2005)	-2 %
Цялостен дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия	30.7 %
Дял на електричеството, произведено от възобновяеми източници	49.4 %
Дял на енергията в транспорта, произведена от възобновяеми източници	14.2 %
Дял на енергията за отопление и охлаждане, произведена от възобновяеми източници	33.0 %
Енергийна ефективност (% в сравнение с прогнозата на PRIMES 2007 за 2030 г.)	
Първично потребление на енергия	-45.1 %
Крайно потребление на енергия	-40.4 %
Първично потребление на енергия (милиона тона)	32.3
Крайно потребление на енергия (милиона тона)	25.7

Съгласно съответните целеви обвързаности, Румъния трябва да допринесе за постигането на целта за енергийна ефективност на ЕС (максимално потребление на първична енергия от 1 273 милиона тона и на крайна енергия от 956 милиона тона)¹². Съответно глобалната цел

¹⁰ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-06/ro_final_necp_main_en_0.pdf

¹¹ Стойностите на емисиите кореспондират на тези, включени в проекта за INECP, подаден към Комисията на 31 декември 2018 г.; определено е обаче, че финалната стойност за 2030 г. най-вероятно ще се понижи, освен другото в резултат от редуциране на крайното потребление на енергия и понижаването на производството на електричество от въглища.

¹² Член 3(4) от Директива 2012/27/UE, виж предложението за допълнение към Директивата.

е поне 32.5 % през 2030 г. на ниво ЕС, както е посочено в Членове 1(1) и 3(5) от Директивата 2012/27/EU, като тя може да бъде ревизирана към по-висока стойност през 2023 г.

Планираните политики, мерки и програми за постигане на посочените приноси на национално ниво в енергийната ефективност за 2030 г. (както и други цели, които са упоменати в точка 2.2. на Регламента на Европейския съюз за енергията, включващи планираните мерки и инструменти – също и от финансов характер – за налагане на енергийните характеристики на сградите) бяха в особена степен фокусирани върху следното:

1. **Задължителни схеми за енергийна ефективност и алтернативни политически мерки съгласно Членове 7a и 7b от Директива 2012/27/EU и предстоящия да бъде подготвен последващ Анекс II.** Националният план за действие по енергийната ефективност (The National Energy Efficiency Action Plan (NEEAP IV)) разкри, че въвеждането на схема за задължаване съгласно Член 7 от Директива 2012/27/EU не е оптимално в случая на Румъния, защото страната не отговаря на изискванията, даващи възможност за прилагането на такава схема, по-специално не отговаря на изискванията за сертифициране на постигнатите спестявания на енергия и на икономическата обосновка на изискванията. Поради това, за да отговори на условията на Директивата, Румъния реши да въведе „алтернативни“ мерки и политики, за да осъществи целта съгласно Член 7b.
2. **Дългосрочна стратегия за обновяване, за да се подпомогне обновяването на националния фонд от жилищни и не-жилищни сгради, както публични, така и частни,** включваща политики, мерки и дейности за стимулиране на финансово ефективно дълбоко обновяване, както и политики и дейности, насочени към на най-зле функциониращите сегменти от националния сграден фонд, според Член 2a на Директива 2010/31/EU, както е добавен от Директива (EU) 2018/844. Дългосрочната стратегия за обновяване представлява анекс към Интегрирания национален план за енергията и климата (INECP) и се контролира от страна на правителството.

3. Законова рамка в сферата на енергийната ефективност

Всички 27 държави-членки на ЕС се ангажираха с това, да превърнат ЕС в първия климатично неутрален континент към 2050 г.

3.1 Законова рамка за енергийна ефективност

В ЕС сферата на енергийната ефективност е регулирана главно от следните директиви:

- Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници ([Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources](#));

- Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите (преработен текст) ([Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings \(recast\)](#)).
- Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност ([Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency](#)). През **декември 2018 г.** влезе в сила допълнената Директива за енергийна ефективност ([Directive \(\(EU\) 2018/2002\)](#)), актуализираща някои специфични изисквания от директивата от 2012 г. (27/2012/EU) и въвеждаща различни нови елементи. Преди всичко тя определи базисна цел на ЕС за енергийна ефективност към 2030 г. от поне 32.5%, с клауза за възможно ревизиране към по-висока стойност през 2023 г. През **юли 2021 г.** Комисията прие предложението си да преформулира Директивата за енергийна ефективност като част от пакета на Европейската зелена сделка ([European Green Deal](#)), който съдържа законови предложения, за да бъде достигната целта на ЕС от намаляване с поне 55% на емисиите на парникови газове към 2030 г. Преработената директива съдържа по-завишена и обвързваща цел на ЕС за енергийната ефективност¹³.
- Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата ([Regulation \(EU\) 2018/1999 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the Governance of the Energy Union and Climate Action](#)). Съгласно този регламент, от всяка държава от ЕС се изисква да определи 10-годишен интегриран национален енергиен и климатичен план (NECP) за периода 2021-2030 г., очертавайки как тя се стреми да допринесе за целите към 2030 г., отнасящи се до енергийната ефективност, възобновяемите енергии и емисиите на парникови газове.

Национално законодателство за енергийна ефективност¹⁴

Подробен списък може да бъде намерен в Приложение 2.

Румънската законова рамка за енергийна ефективност съдържа набор от нормативни актове (закони, извънредни постановления, регламенти и правителствени решения), както и национални дългосрочни стратегии, целящи подобряване на енергийната ефективност.

Нормативните актове покриват набор от теми от рода на:

- Енергийни характеристики на сградите;
- Енергийна ефективност;

¹³ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-targets_en

¹⁴ Законова рамка за енергийната ефективност в Румъния (Energy efficiency legislative framework in Romania ANRE – Национален орган за енергийно регулиране)

- Оторизиране на енергийни одитори за индустрията;
- Сертифициране на енергийни мениджъри и на фирми за услуги в сферата на енергията.

Националните дългосрочни стратегии са насочени към:

- Управление на енергията;
- Енергийна ефективност;
- Енергия и климата;
- Устойчиво развитие;
- Дългосрочно обновяване на сгради.

3.2 Определяне на заинтересованите страни

Министерството на енергетиката е единствената правителствена структура на национално ниво, която има правото да представлява Румъния в двустранните и многостранните отношения с оглед на румънската политика за енергийна ефективност, в качеството си на единствената институция на централната публична власт с правомощия да предлага политически решения, както и първично и вторично законодателство в сферата на енергийната ефективност.

1. Департаментът по енергийна ефективност функционира в рамките на Министерството на енергетиката¹⁵ и има следните основни функции и отговорности:

- Разработка и одобрение на първични и вторични политики и законодателство за енергийна ефективност;
- Мониторинг върху статута на прилагане на програмите/мерките за подобряване на енергийната ефективност на национално ниво, както и на спестяванията на енергия като резултат от услугите в сферата на енергията и от другите мерки за подобряване на енергийната ефективност;
- Сътрудничество с местни и международни институции и организации с цел насърчаване на идеята за ефективно потребление на енергия и намаляване на негативните ефекти върху околната среда;
- Разработка и прилагане на мерки за енергийна ефективност с цел постигане на нови мерки за пестене на енергия за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. в съответствие с целите на Националния интегриран план за енергия и климатични изменения;

¹⁵ <https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2021/08/ROF-MINISTERUL-ENERGIEI-1.pdf>

- Подготовка и подаване на Доклада за напредък по националните цели за енергийна ефективност;
- Изработка и развитие на Интегрирана стратегия за енергийна ефективност на национално ниво, в съответствие с допълнителните сфери, зависими от политиките за енергийна ефективност. Стратегията ще има за основа достигането на нови спестявания на енергия за периода 1 януари 2021-31 декември 2030 г.;
- Оторизиране на енергийни одитори в индустрията и сертифициране на общински енергийни мениджъри;
- Публикуване и редовна актуализация на списъка с квалифицирани и/или сертифицирани доставчици на енергийни услуги и техните квалификации и / или сертификати;
- Участие в оценката, одобрението и мониторинга върху инвестиционни проекти в сферата на енергийната ефективност;
- Популяризиране на програмите за енергийна ефективност сред потребителите чрез допълнителни дейности, организиране, с помощта на външни източници, но също и на държавния бюджет, на информационни и мотивационни кампании в национален мащаб към дребните потребители на енергия, включително домакинствата, които да консумират енергията ефективно;
- Изготвяне от страна на икономически експерти на обобщение за състоянието на прилагане на програмите за енергийна ефективност;
- Изработване, включително чрез съвместно финансиране от държавния бюджет или от външни средства, на проучвания, които да подкрепят националните програми за енергийна ефективност; участие в проекти, които са определени като подходящи да кандидатстват в стартирани от международни институции програми за енергийна ефективност;
- Участие в обосновката на ориентировъчни цели за пестене на енергия, както и на мерки, за да бъдат те постигнати;
- Мониторинг върху доброволни споразумения, инициирани от компетентните власти;
- Подкрепа, в сътрудничество с подходящите действащи лица, на общинската администрация в адаптирането ѝ към задължението да закупува само продукти, услуги и сгради с високи характеристики на енергийна ефективност, като се има предвид ефективността на разходите, икономическата възможност за осъществяване, жизнеспособността и устойчивостта на техническото съответствие спрямо изискванията за енергийна ефективност, както и достатъчното ниво на конкурентност;

- Подкрепа на компетентните власти в разработката на програми за повишаване на ефективността, финансирани от бюджета на същите власти;
- Дефиниране и разработка на законова рамка за одобрението и прилагането на Рамката за Договора за енергийните характеристики (EPC) и на законова рамка за регулиране на Компаниите за енергийни услуги (ESCO);
- Прилагане на мерки за енергийна политика чрез национални програми за енергийна ефективност;
- Учредяване на специален фонд за инвестиции в енергийната ефективност. Фондът трябва да е достъпен за доставчици на мерки за повишаване на енергийната ефективност от рода на фирми за енергийни услуги, независими консултанти по енергията, доставчици на енергия, оператори на системата за доставка, фирми за продажба на енергия на крайния потребител, както и крайни потребители. Този фонд не се конкурира с комерсиално финансирани мерки за повишаване на енергийната ефективност.

2. Румънският орган за енергийно регулиране - ANRE представлява автономна административна организация под контрола на парламента, която изцяло се самофинансира и е независима в процеса на вземане на решения, процедирането и функционирането си; нейният обсег на действие е да издава, одобрява и следи на национално ниво за прилагането на обвързващата регулативна рамка, която е нужна за адекватното функциониране на секторите електричество, топлина и природен газ, както и на техните пазари по отношение на ефективността, конкурентоспособността, прозрачността и защитата на потребителя.

До 2020 г. Департаментът по енергийна ефективност оперираше в рамките на Румънския орган за енергийно регулиране, като след това се премести към Министерството на енергетиката¹⁶; основните задачи и отговорности бяха сходни с тези в рамките на Министерството на енергетиката.

Основните правомощия, предоставени на ANRE от настоящето първично законодателство, са както следва:

- Да финансира, модифицира, прекратява, отказва или анулира сертификати, лицензи или оторизации;
- Да осигурява достъп и връзка в електрическите и газовите мрежи;
- Да одобрява технически регулации, търговски регулации и методологии за изчисление за икономическите действащи лица в сектора, включително стандарти за характеристики при преноса на електричество и газ, както и при услугите за разпространение и доставка;

¹⁶ В съгласие с условията на Закона 121/2014 за енергийната ефективност, включително последващите допълнения, и със заповедта на ANRE нр. 95/2014, засягаща учредяването на Департамент по енергийна ефективност в рамките на ANRE и назначаването на директор на Департамента, включително последващите допълнения.

- Да одобрява тарифи за услугите на пренос и доставка на електричество и на природен газ, както и за регулирани цени на отоплението;
- Да одобрява и утвърждава според важащите законови условия документите, разработени от регламентирани икономически действащи лица;
- Да одобрява други регулации, правила, проучвания и документация, които са предоставени от законодателството в сектора на електричеството, топлината и природния газ;
- Да упражнява мониторинг върху функционирането на пазарите за електричество и на природен газ;
- Да налага производството на енергия от възобновяеми източници и когенериране;
- Да одобрява условията за достъп до международни интерконектори, включително процедурите за менажирането на тяхното разпределение и свързване;
- Да упражнява контрол върху адаптацията на икономическите действащи лица в сектора на електричеството, газа и топлината към издадените регулации и определените задължения в националното законодателство и в това на ниво ЕС в тази област;
- Да се съобразява и да прилага всички релевантни законово обвързващи решения на Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество на енергийните регулатори – ACER – и на Европейската комисия;
- Да провежда проучвания относно функционирането на пазарите за електричество и газ, да решава за и да налага всякакви съобразени мерки, нужни за насърчаването на ефективната конкуренция, както и да осигурява адекватното функциониране на пазара.

4. Енергиен мениджмънт за общините

4.1 Общинско енергийно планиране¹⁷

Отдавна отминаха времената, когато изискванията на търсещата страна бяха основен фактор при измерването на произведената енергия, докато самото производство на енергия беше изключителен монопол на държавите. Децентрализацията на производството, преноса и разпределението на енергия, от една страна, и възможностите за повишаване на ефективността на потреблението на енергия, от друга, днес радикално е променила нагласата към енергията във всички фази на нейната реализация – от производството до потреблението.

Увеличаващ се брой хора и институции днес обръщат специално внимание на енергийното планиране като на значим елемент от тяхната енергийна политика, но също и от политиката, засягаща климатичните изменения. В момента съгласуването между общото (top-down) и конкретното (bottom-up) планиране е една от най-важните задачи, а нейната реализация ще осигури реалистичността и ефективността на усилията както на централните, така и на местните власти.

Функциите, вкарани в действие от Европейските общини и засягащи енергията, придават на последните различни роли:

- Общината като **консуматор на енергия**.
- Общината представлява **производител и доставчик на енергия**.
- Общината като **регулатор и инвеститор в местния енергиен сектор**.
- Общината като **мотиватор** – източник на мотивация за по-ефективното производство и потребление на енергия и за опазването на околната среда.

Местните власти в Европа предприемат многообразни действия с цел упражняването на тези функции. Значителен брой общини насочват усилията си в посока намаляването на потреблението на енергия и понижаването на общинските разходи за енергия, редуцирането на вредните въздействия от потреблението на енергия върху околната среда в рамките на общината, както и промяната в поведението на крайните потребители в местния жилищен сектор, в услугите и в индустрията.

Общинското енергийно планиране представлява интердисциплинарен процес. Той изисква експертни познания и опит в различни сектори – енергетика, икономика, териториално планиране, финансиране, мениджмънт, обработване на данните и пр. Необходимо е също и познаването на действащото законодателство и на политическата и административна организация на местното самоуправление.

¹⁷ Общинско енергийно планиране, обща рамкова методология, ръководство за вземащите решения и експертите в общините.
<https://eko.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/dokumenti/EU%20projekti/Energy%20for%20Mayors/MEP%20Guide%20ENG.pdf>

4.2 Енергийният мениджър за общините в Румъния

Поради важната роля на градските общности в прилагането на националната политика за енергийна ефективност, в законодателството на Румъния са въведени конкретни задължения по отношение прилагането на програмите за енергийна ефективност.

1. Местните административни власти в общините с население от повече от 5000 жители са задължени да имат Програма за повишаване на енергийната ефективност, която да включва краткосрочни мерки и мерки за период от 3 до 6 години, годишен доклад относно потреблението на енергия на местно ниво, както и за спестяванията, които са били постигнати чрез въпросните мерки.
2. Местните общински власти в общините с население от повече от 20 000 жители са задължени:
 - Да имат Програма за повишаване на енергийната ефективност;
 - Да назначат сертифициран общински енергиен мениджър или да сключат договор с организация / оторизирано юридическо лице, което да е сертифицирано в съответствие със закона.

Енергийният мениджър е ключова фигура, която провежда важни мерки, свързани с енергийната ефективност.

В Румъния по закон услугите на енергийния мениджър могат да бъдат предоставени по два начина:

1. Сертифициран енергиен мениджър, който действа като част от общинската администрация
2. Сертифициран енергиен мениджър или сертифицирана фирма, която предоставя енергийни услуги, действайки като външен консултант.

Услугата на енергийния мениджмънт за общините е регламентирана от Наредбата за сертифициране на енергийни мениджъри и на фирми за енергийни услуги¹⁸, Наредбата за оторизиране на енергийни одитори за индустрията и Решението за регулиране на минималните условия, задължително фигуриращи в договорите за услуги по управление на енергията, които са адекватни за фирмите за енергийни услуги и за оторизираните юридически лица¹⁹. Общинският енергиен мениджър бе въведен като задължение чрез Закона за енергийна ефективност²⁰ през 2014 г. за общини с население над 20.000 души.

Съгласно Закона за енергийна ефективност **общинският енергиен мениджър е специалистът, който е определен от местната общинска администрация да изпълнява определените от закона задачи и задължения.**

¹⁸Регулация нр. 380012/ 06.01.2021 на Министерството на енергетиката, Дирекция по енергийна ефективност.

¹⁹ Решение нр. 1033/ 22.06. 2016, издадено от ръководството на Департамента по енергийна ефективност на Националния орган за енергийно регулиране.

²⁰ Закон 121/2014

Отговорности на общинския енергиен мениджър

Тези отговорности са определени по закон и дефинират минималното задължение, което да бъде включено в договорите. Законовото задължение вече не е в сила, но списъкът може да служи като ориентир за всяка община, която е заинтересована да го съблюдава в договорите си с общинския енергиен мениджър.

- Координира, събира и анализира данните за потреблението на енергия на общинско ниво;
- Прави преглед на Програмата за повишаване на енергийната ефективност и следи за прилагането на включените в нея мерки за енергийна ефективност;
- Подава в Министерството на енергетиката към 30 септември на годината, в който е била изготвена, Програмата за повишаване на енергийната ефективност (EEIP) и след това провежда годишната ѝ актуализация;
- Проследява потреблението на енергия в публичните сгради, както и на публичното осветление в общината;
- Разработва, проследява и докладва относно Програмата за повишаване на енергийната ефективност, като предлага неинвестиционни мерки, ниско-бюджетни или инвестиционни мерки;
- Консултира при подготовката на спецификации за закупуването на енергийно ефективно оборудване, както и сверява тяхното съответствие със законовите изисквания;
- Подготвя доклади за енергийната ефективност, които са изисквани от купувача. Тези доклади могат да включват анализ на тенденциите в потреблението на енергия, оценка на предлаганите мерки/проекти за енергийна ефективност, както и закупуването на енергийно ефективно оборудване;
- Консултира по прилагането на действащото законодателство и регулациите в сферата на енергийната ефективност;
- Предоставя експертна подкрепа в подготовката на техническата документация за закупуване на електричество на свободния пазар;
- Представява по свързани с енергията въпроси общината пред Министерството на енергетиката, Дирекцията за енергийна ефективност.

Сертифициране на енергийните мениджъри и на фирмите, предлагащи енергийни услуги

Сертифицирането на енергийните мениджъри и на фирмите, предлагащи енергийни услуги, се извършва в съответствие с Наредбата, издадена по този повод от страна на Министерството на Енергетиката в началото на 2021 г.²¹

Целта на сертифицирането е официалното национално признаване на техническите компетентности на енергийните мениджъри, използвайки два различни типа сертификати:

- Сертификат за енергиен мениджър за индустрията;
- Сертификат за енергиен мениджър за общините.

Сертифицирането на отделни лица като енергийни мениджъри и сертифицирането на фирми за енергийни услуги се провежда от Комисията по сертифициране на Министерството на енергетиката с логистичната подкрепа на Центъра за обучение на професионалисти в индустрията, съответно включвайки професионалните асоциации на енергийните одитори и мениджъри в Румъния.

Условията за придобиване на сертификата за енергиен мениджър и фирма за енергийни услуги са:

- а) Да бъдат в пълна степен в състояние да упражняват професията си;
- б) Да представят свидетелство за съдимост;
- в) Да притежават професионално обучение, специализация и опит в областта.

Професионалният опит се отнася до опит в обучението, проучвателната дейност, дизайна, изпълнението или работата в техническите области, изброени в таблицата:

Професионално обучение и специализация – завършили бакалавърска програма в областите	Минимално изискван опит	Курс по обучение по енергиен мениджмънт
• Енергийно инженерство • Електроинженерство • Механоинженерство • Гражданско строителство • Системно инженерство • Минно-геолошко, нефтено и газово инженерство	3	Необходим
• Производствено инженерство (механоинженерство, роботика) • Инженерство на околната среда • Химическо инженерство • Нефтохимическо инженерство • Инженерство и мениджмънт • Икономическо инженерство • Електронно инженерство и телекомуникации	5	

²¹ <https://energie.gov.ro/old/wp-content/uploads/2021/02/Regulament-Manageri-Energetici-si-SPSE.pdf>

• Приложно електронно инженерство • Транспортно инженерство • Автомобилно инженерство • Материално инженерство • Морско инженерство и навигация • Компютърно инженерство • Автоматика и приложна информатика • Мехатроника • Аероинженерство • Медицинско инженерство • Индустриална/приложна химия • Инженерна физика • Приложни инженерни науки • Физика • Информатика и информационни технологии • Приложна математика и информатика в инженерството		Необходим
--	--	-----------

Условието, свързано с обучението в областта на енергийния мениджмънт, е изпълнено при завършване на курс за специалисти, организиран от съответна институция, или при завършването на магистърска програма по енергийна ефективност, или при придобиване на докторска степен в една от сферите на енергията или електричеството. Обучителни курсове в сферата на енергийния мениджмънт се организират от страна на институции за висше образование в сектора на електричеството/енергията, както и от оторизирани фирми за обучение.

Веднъж сертифицирани, енергийните мениджъри трябва също да изпълнят изискванията за допълнителна квалификация, за да запазят сертификата си. Това включва обучителни курсове за натрупването на професионални умения в сферата на енергийната ефективност и/или на възобновяемите енергийни източници, организирани от предлагащи обучение институции, които генерират поне 0.5 кредита, или доказателство за участие на национално ниво в поне 7 симпозиума, конференции, кръгли маси в сферата на енергийната ефективност.

Валидността на сертификата е 3 години с възможност за удължаване за период от още 3 години. Сертифицираните енергийни мениджъри могат да бъдат намерени в Регистъра на енергийните мениджъри и фирми за енергийни услуги. Регистърът е разработен като дигитален документ, публикуван е на интернет-страниците на Министерството на енергетиката и на Центъра за обучение на професионалисти в индустрията, и редовно се

актуализира. Регистърът обхваща три части: енергийни мениджъри за индустрията, енергийни мениджъри за общините и фирми за енергийни услуги.

Като професия, енергийният мениджър е регистриран от **Румънската класификация на професиите** в основната група 1213 – Ръководители в икономическата политика и планирането. Описанието в Класификацията на професиите гласи, че мениджърите в сферите на политиката и на планирането организират, провеждат, планират и координират консултантски дейности в политиката и стратегическото планиране за правителството или за неправителствени организации и агенции от частния сектор, или менажират дейностите на компании, които предоставят услуги в политиката или стратегическото планиране.

Специализацията „Енергиен мениджър за общините“ фигурира в Националния регистър на квалификациите на висшето образование с код L120220010. Възможна позиция след завършване, съгласно Класификацията на професиите в Румъния, е: енергиен мениджър за общините, съгласно задълженията, изброени в Закона за енергийната ефективност²² за всички населени места в Румъния с над 20 000 жители.

Оценката на работата на енергийния мениджър от страна на общината се предава на Министерството на енергетиката по електронен път. Съществуват 6 индикатора за успешната работа, които са степенувани от 1 до 10 (стойност 1 – минимална, стойност 10 – максимална)²³.

Индикаторите гласят:

1. Управление на системата за записване и проследяване на потреблението на енергия
2. Годишни доклади, подавани в Дирекцията за енергийна ефективност (точност на отчетените данни, съобразяване със сроковете за докладване)
3. Участие в подготовката на спецификации и приемане на енергийни одити
4. Анализ на промените в потреблението на енергия, промени в специфичното потребление, на възможността за прилагане на мерки/проекти за енергийна ефективност, както и закупуване на енергийно ефективно оборудване (като трябва да се спомене с кои категории се обосновава последното)
5. Консултиране по въпроса, как да бъдат прилагани законодателството и регулациите за енергийната ефективност
6. Анализ на статуквото на прилагане на програмата с мерките за енергийна ефективност и проследяване на прилагането на включените в нея мерки за енергийна ефективност.

²² Закон нр. 121 от 18 юли 2014 г. за енергийната ефективност (Law no. 121 from 18 July 2014 on energy efficiency)

²³ https://energie.gov.ro/old/wp-content/uploads/2021/03/FOMULAR-APRECIERE-angajat-ManagerEnergetic_DEE_model-2021_distributed.pdf

4.3 Програми за повишаване на енергийната ефективност и Планове за действие за устойчива енергия и климат (SECAPs)

В Румъния местната общинска администрация от общини с население от по-малко от 5000 жители е задължена да има План за повишаване на енергийната ефективност (EEIP), който включва краткосрочни мерки и мерки за период от 3 до 6 години, както и годишен доклад за потреблението на енергия на местно ниво и за спестяванията, постигнати въз основа на мерките.

Основната структура на EEIP вече е разработена и се състои от:

- Законовата рамка на местно, национално и на ниво ЕС в сферата на енергийната ефективност,
- Общо описание на общината (географско разположение, климатични характеристики, демография),
- Енергийна инфраструктура,
- Пътна инфраструктура,
- Използване на възобновяеми енергийни източници на местно ниво,
- Потребление на енергия в конкретни области: публични сгради, жилищни сгради, публично осветление, публичен транспорт, централно отопление, канализация, отпадъци и вода,
- Определяне на референтна година,
- Определяне на целите по отношение на енергийната ефективност,
- Мерки за енергийна ефективност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план,
- Проследяване, прилагане и оценка на гореспоменатите мерки.

Ежегодно до 30 септември всяка община подава в Министерството на енергетиката доклад, който обхваща потреблението на енергия в конкретните области и разработката на първоначално предложените мерки. Докладът се подава заедно с оценъчна диаграма за общинския енергиен мениджър, изготвена от общинския персонал. EEIP и годишните доклади съдържат единствено дейности по енергийната ефективност, измерени в кв.ч. и тона нефтен еквивалент. Не съществува база данни, съставена от подадените EEIP, които биха могли да послужат като добри примери за други общини, както и няма база данни за конкретните изходни индикатори, които общините биха могли да вземат като отправна точка за техните планове за енергийна ефективност. Общините могат да подават към Министерството на енергетиката SECAP вместо EEIP, стига SECAP да обхваща също така и информацията за енергията, изисквана от Министерството под формата на EEIP.

Планът за действие за устойчива енергия и климат (SECAP) е средно- и дългосрочен стратегически документ, който съдържа визията за 2030 г., според която местните и

институционалните политики в сферата на енергията и на околната среда трябва да осъществят целта на Европейския съюз за намаляване емисиите на парникови газове чрез повишаване на енергийната ефективност, въвеждане на източниците на възобновяема енергия и адаптация към климатичните изменения. Той използва резултатите от описанието на изходните стойности на емисиите, за да идентифицира най-подходящите области за действие, както и възможностите за постигане на набелязаната цел за редуциране на парниковите газове. Планът формулира конкретни мерки за понижаване на потреблението на енергия и на емисиите от CO₂, времеви таблици, както и разпределени отговорности, които са в състояние да допринесат за това дългосрочната стратегия да премине в действие. Освен това SECAP може да бъде актуализиран от страна на общината, понеже нейната визия и опитът ѝ обогатяват сферата на устойчивото развитие; това също може да се случва въз основа на нови потребности, които евентуално са се появили в общината.

Общините на ЕС, които желаят да се ангажират с приемането на интегрален подход към смекчаване на и адаптиране към климатичните изменения, и планират да разработят и приложат План за действие за устойчива енергия и климат с цел редуцирането към 2030 г. на емисиите от CO₂ с поне 40%, както и повишаването на издръжливостта спрямо климатичните изменения, могат да станат част от Конвента на кметовете за климата и енергията. Конвентът е отворен за всички местни власти, които са демократично съставени от избрани представители, независимо от мащаба им и фазата на прилагане на техните политики в сферите на енергията и на климата.

Конвент на кметовете²⁴

Конвентът на кметовете за климата и енергията е уникално политическо движение, направлявано от кметове. Конвентът на кметовете за климата и енергията на ЕС представлява подкрепяна от Европейската комисия инициатива, събираща на едно място хиляди местни управи, които искат да гарантират по-добро бъдеще за жителите си. Присъединявайки се към инициативата, те доброволно се ангажират с прилагането на целите на ЕС в сферата на климата и енергията.

Конвентът на кметовете възникна в Европа през 2008 г. Инициативата не само въведе в енергията и климатичните дейности първи по рода си подход отдолу нагоре (bottom-up), но също така успехът ѝ бързо надхвърли очакванията. От самото начало инициативата на Конвента на кметовете бе замислена да предостави на местните управи, в силно различаващите се едни от други национални контексти, базираща се върху 4 принципа рамка за техните дейности по места в сферата на енергията и климата:

- Устойчивост и прозрачност благодарение на обща за всички рамка на докладване;

²⁴ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/about>

- Гъвкавост и способност за нагаждане на общата рамка, за да може по-добре да се вземат предвид конкретните нужди и местните особености;
- Оценка на данните, докладвани от Съвместния изследователски център на Европейската комисия (членовете могат да бъдат суспендирани в случай на липса на съответствие);
- Насърчаване и обмен на опит чрез информационни интернет-страници, социални медии и събития онлайн и на живо.

В Румъния първите записани в Конвента бяха Айуд, Бая Маре, Брашов, Гюргиу, Мизил, Ръмнику Вълча и Слобозия през август 2008 г. Към настоящия момент Румъния има 190 участващи града²⁵.

Съществуват някои ценни ползи²⁶ от членството в Конвента:

- Високо международно признание и видимост
- По-силно доверие в ангажиментите и по-лесно самооценяване
- Съобразено с конкретните особености ръководство.

Съобразено с конкретните особености ръководство в рамките на Конвента на кметовете

Съобразеното ръководство се състои от експертна служба по поддръжката, методологии и инструменти за ръководенето на общини в хода на ефективните климатични и енергийни действия. Общините могат да спечелят от извършваната стъпка по стъпка подкрепа в оценката, планирането, приложението и мониторинга. Ръководството²⁷ „Как да разработим план за действие за устойчива енергия и климат” ('How to Develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan'), публикувано от Съвместния изследователски център (Joint Research Centre / JRC) – службата на Европейската комисия за наука и знание – предлага набор от методологични принципи, процедури и добри практики с цел разработка на SECAP.

Част 1 от документа взема отношение по процеса на SECAP; Част 2 предлага поглед към изработването на оценка на общината (базисно описание на емисиите и оценка на заплахата от риск); накрая Част 3 описва технически проблеми, мерки и политики, които могат да бъдат прилагани на местно ниво. Членовете следва да подават мониторингови оценъчни доклади на всеки 2 години, обявявайки състоянието на прилагането на Плана за действие, както и относно нивата на потребление на енергия и понижаването на CO₂, използвайки

²⁵ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/signatories>

²⁶ https://eu-mayors.ec.europa.eu/system/files/2022-09/10reasonstojoin_en.pdf

²⁷ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112986>

Мониторинговите описания на емисиите, базирани върху „Ръководството за докладване на Конвента”²⁸.

4.4 Инструменти и пособия в енергийния мениджмънт

Общинските енергийни мениджъри в Румъния играят решаваща роля в осигуряването на ефективното потребление на енергийни ресурси и в намаляването на потреблението на енергия; за да постигнат това, те ползват разнообразни инструменти и пособия в планове си, например:

- Провеждане на технически анализ, който е в състояние да идентифицира къде могат да бъдат приложени мерки за енергийна ефективност и какъв би могъл да бъде техният ефект, от рода на енергийни одити.
- Прилагане и управление на местни бази данни за проследяване потреблението на енергия в публичните сгради или на други представляващи интерес места. Тези бази данни биха могли да насочат вниманието към определени области, в които има нужда от мерки за енергийна ефективност.
- Събития за повишаване на нивото на осъзнатост и програми, насочени към различни заинтересовани страни и към гражданите, така че да могат те да допринесат за устойчивото развитие на общността. Такива мероприятия биха могли да бъдат осъществени под формата на местни събития, които да имат за тема намаляването на отпадъците и рециклирането, на флайъри с „меки” мерки за пестене на енергия, които да са на разположение в кметството, и пр.
- Програми за пестене на енергия, редуциране и рециклиране на отпадъците в училищата, с цел подготовката на младото поколение за зеленото бъдеще, към което се стремят местните власти.
- Финансирането е основен инструмент, за да може да бъде постигнато набелязаното намаление на енергията, което е заложено от общината. То може да се случи под формата на:
 - Местен бюджет,
 - Структурни фондове,
 - Администриране на фонд за околната среда,
 - Финансовия механизъм на ЕИП и Норвежкия финансов механизъм,
 - Механизма за възстановяване и устойчивост и финансови инструменти,
 - Партньорства с други заинтересовани страни,
 - Финансирани от ЕС проекти (Horizon Europe, Life и пр.).

²⁸ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/node/254>

5. Финални забележки, заключения и препоръки

Енергиен мениджър: Силни и слаби страни, възможности и заплахи²⁹

Силни страни - Наличието на законодателство, което насърчава съществуването на енергиен мениджър в общинската администрация; - Съществуват възможности за постоянно обучение на енергийните мениджъри; - Наличие на източници за финансиране за планове и действия на енергийните мениджъри; - Реална подкрепа при проследяването на потреблението в общините; - Общините могат да получат мерки за оптимизиране на потреблението, предложени от енергийния мениджър; - Енергийният мениджър е важна точка при комуникацията и разпространението на информация.	Слаби страни - Трудно е да се мотивира финансово (<i>бюджетни ограничения в местните публични администрации</i>); - Енергийният мениджър не получава информация относно последните иновации в областта; - Описанието на работната позиция е неясно (в някои общини); - Специфичните задачи са допълнени от други задължения (напр. какво друго трябва да свърши персоналът, за да бъде изпълнена 8-часовата програма); - Ролята на енергийния мениджър невинаги се разбира, нито от страна на колегите/участниците в екипа, нито от лицето, което заема позицията. - Енергийният мениджър няма достъп до данните, които са необходими за разработване на ЕЕИР и на мерки за енергийна ефективност.
Възможности - Идентифицира грешки при оформянето на сметките (в случая на потреблението на енергия); - Допринася за понижаване на разходите, понеже отрано насочва вниманието към проблемите; - Ефективно редуцира потреблението чрез редовен мониторинг; - Енергийният мениджър познава и може да предложи технологии, ново законодателство, финансиране и ефективни мерки; - Енергийният мениджър също така е полезен за населени места с население под 20 000 жители; - Може да се превърне в технически посланик на общината, да споделя информация с обществеността и да помага с технически препоръки по конкретни проекти.	Заплахи - Промени в законодателството; - Липса на стабилност от година на година; напускане на енергийния мениджър или прекратяване на договора; - Разминаване с клаузите на договора; - Липса на финансиране на позицията в рамките на общините; - Членство/контакти на енергийния мениджър с различни кръгове по интереси; - Липса на комуникация с политическия фактор; - Неясна йерархия при докладването; - Политическа намеса в дейността на енергийния мениджър; - Неадекватно събиране на данните/човешка грешка.

²⁹ SWOT-анализ, извършен с участието на 22-ма представители на членуващи в (OER) общини, Министерството на енергетиката и други представителни на частния сектор в сферата на енергията и зелените решения по време на Годишната конференция и Общото събрание през 2023 г.

Пречки пред енергийната ефективност

- **Технически бариери** са недостатъчното адекватното измервателно оборудване и обученият персонал, който да го използва, знанието и опитът в енергийния мениджмънт, както и адекватната рамка за трансфер на научни изследвания и технологии.
- **Икономическите бариери** се състоят от цените на енергийните преносители, които не се съобразяват с разходите за производство, пренос и разпределение, както и с контрола на цените, и пренебрегват маргиналните цени; същото се отнася до неправилното представяне на дела на енергията в цената на продуктите.
- **Финансовите бариери** са свързани с ограничените фондове, които са достъпни за енергоспестяващите мерки, както и с липсата на адекватна мрежа за набавяне на въпросните средства.
- **Институционалните и организационните бариери** произтичат от неадекватната структура за взимане на решения на местно и на национално ниво, от непълното законодателство и непълните регулации в сферата на енергийната ефективност, от липсата на познания за истинския потенциал за съхранение на енергия, липсата на икономическа и банкова консултация в сферата и липсата на съвременни техники за управление на енергията³⁰.

Чрез финансираня от EUKI проект – [OUR BUILDINGS](#), Румънските енергийни градове (OER) идентифицираха следните бариери при прилагането на ефективен общински енергиен мениджмънт³¹:

- Националната законова рамка е твърде обща, неясна и понякога си противоречи.
- Трябва да има по-затегнат контрол върху приключилите проекти с наказателни мерки, а не само с финансови санкции, там където законодателството не е приложено правомерно. Контролът върху качеството трябва да бъде засилен чрез специалисти в съответната сфера.
- Техническите норми трябва да бъдат адаптирани към настоящите технологии в областта.
- Трябва да има по-добър контрол върху енергийните одитори на сградите, както и върху извършваната от тях работа.
- Съществуват проблеми със собствеността на публичните сгради, които пречат на всякакви по-нататъшни действия от страна на общината.

³⁰ http://www.efen.ieeia.tuiasi.ro/curs_termo/T2.%20Notiuni%20de%20eficienta%20energetica.pdf

³¹ Консултацията на заинтересованите страни бе извършена с 116 участници от Бакъу, Сибиу, Сату Маре, Бистрица, Мизил, Търговище в срещи на живо между юни и юли 2019 г.

- Индикаторите за енергийните характеристики трябва да бъдат подчертани в документацията на офертата.
- Документацията на офертата понякога е разработена от персонал, който не е обучен в тази област; така предметната област е зле описана или е непълна.
- Субсидиите за енергия трябва да бъдат пренасочени към рехабилитация на сградите, за да бъде намалена енергийната бедност.
- Индиректните ползи от прилаганите мерки за енергийна ефективност обикновено не се вземат под внимание.
- Техническият персонал (от страна на общината или не) няма достъп до постоянното професионално обучение. Наличните курсове за общинските служители дават обща информация без добавена стойност.
- Местните власти не разполагат с достатъчно време, за да проучат по време на процеса на публична консултация националното законодателство и ръководствата по кандидатстване за наличните фондове. Същото се отнася до някои официални изисквания от страна на министерствата.
- Законовата рамка може да бъде непредвидима (може да се смени по времето, когато е била приложена дадена мярка, създавайки по този начин непредвидени проблеми).
- Съществуват противоречия между законовата рамка и ръководствата за кандидатстване за наличните фондове.
- В хода на поръчката по-ниската цена е по-важният критерий, за сметка на оптималната цена в съответствие с качеството на материалите и на решението.
- Националните власти трябва да наложат на местните администрации да разработват и прилагат мерки за смекчаване и адаптация към климатичните изменения в сградния сектор, но същевременно трябва да измислят схеми за финансиране, които да бъдат използвани от местните власти.
- Процедурата от разработването до прилагането на една мярка е много дълга, така че по времето, когато мярката се прилага, решението изостава след технологията. Процедурите по публично придобиване са дълги и трудни (бюрокрация), с твърде много документация.
- Всички публични сгради трябва да бъдат подложени на енергиен одит.
- Обикновено проектантите не разполагат със знанията на един енергиен одитор и по време на проектирането не вземат под внимание потреблението на енергия на една сграда.
- Сградите трябва да бъдат облагани с данъци съгласно техния енергиен клас/потреблението им на енергия.
- Служителите в администрацията нямат капацитет да оценяват техническите документи.

- Партньорството между частния и публичния сектор би представлявало стъпка напред в енергийно ефективната рехабилитация на обществените сгради.
- Мерките са подбрани съобразно наличните фондове, а не спрямо потенциала им за пестене на енергия.
- Енергийният мениджър (задължителен за общини с над 20.000 жители съгласно Закон 121/2014, засягащ енергийната ефективност) би трябвало да бъде включен по-активно в проверката на компонента „енергийна ефективност“ в документацията на офертата.

Заклучения

- *Законовите промени от януари 2020 г., които премахнаха правомощията на Енергийния департамент в рамките на Националния орган за енергийно регулиране, създадоха законов вакуум в продължение на почти година, до ноември 2021 г., когато този департамент бе преместен в рамките на Министерството на енергетиката и до януари 2021 г., когато бе обнародвана новата Наредба. Празниката внесе объркване сред енергийните мениджъри, особено що се отнася до процеса на повторна оторизация и до закъснения в комуникацията.*
- *Позовавайки се на данните от Министерството на енергетиката, налице са 48 общински енергийни мениджъри, които са сертифицирани през март 2023 г.³². Според Националния статистически институт има 201 града с население от 20.000 души, които се нуждаят от енергиен мениджър. По несложна сметка по-малко от четвърт от тези румънски градове с население над 20.000 души са спазили законовото задължение да имат общински енергиен мениджър. Глобите за общините, които не спазват закона, се простират от 15.000 до 30.000 румънски леи.*
- *В Румъния е налице неадекватна структура за вземане на решенията на местно и на национално ниво, неясно законодателство и неясни регулации в сферата на енергийната ефективност, което не води до стимулиране на по-високи цели. Това винаги отваря пространство за приемане на решения с ниска степен на полезност. С оглед неясните условия, например, могат да бъдат открити различни методи на изчисляване на едни и същи индикатори, в зависимост от институцията, която разработва финансовите инструменти, или от закона/регулациите.*
- *Прилага се дълъг законодателен процес и докато бъдат издадени технически норми, законовите условия остаряват или се появяват нови концепции/технологии. Законовата рамка може да бъде подобрена, за да се*

³² <https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2023/03/Manageri-Energetici-pentru-Localitati-%E2%80%93-Martie-2023.pdf>

повиши качеството в сферата на енергийната ефективност, а техническата документация трябва да бъде актуализирана по-бързо (една част може да бъде обновена още щом се обнародва, поради дългото време за нейното формулиране). Един пример в Румъния е техническата наредба Методология за изчисление на енергийните характеристики на сградите, индикатив Мс 001 – актуализация, която е резултат от дългогодишни усилия, най-накрая издадена през 2021 г., но приета през 2023 г.

- Налице е генерална липса на адекватна комуникация, консултация и сътрудничество между централните и местните власти, което представлява реална пречка при реализацията на целите за енергийна ефективност и прилагането на конкретни мерки в по-широк мащаб, както и при мониторинга върху вече приложените мерки за енергийна ефективност.
- Налице е липса на знание относно реалния потенциал за съхранение на енергия, липса на икономическа и банкова консултация в тази сфера, както и липса на съвременни техники за енергиен мениджмънт.
- Също така е необходимо опростяване на процедурите за обществени поръчки за услуги в сферата на енергийната ефективност, при положение че настоящата система затруднява търсенето и увеличава времетраенето на прилагането на мерките за енергийна ефективност. *Това води до неясни технически решения в момента на тяхното прилагане на място, или пък се работи съгласно остарели стандарти за енергийна ефективност.* Властите трябва да подобрят начина, по който контролират и проследяват дейностите по енергийната ефективност и трябва да дадат ход на ясни законови рамки, които да съдържат в детайли стандартите за енергийна ефективност във всички сектори от икономиката.
- Румъния се е задължила да редуцира към 2030 г. крайното си потребление на енергия с 40.4% и първичното си потребление на енергия с 45.1%, достигайки цялостно потребление от 25.7 милиона тона нефтен еквивалент (Mtoe) и съответно 32.5 Mtoe. За да бъдат осъществени тези цели, има нужда от убедителни и ефективни инвестиционни схеми за мерки, които да повишат енергийната ефективност³³. Дори при положение, че има възможности за финансиране/схеми, те са достъпни главно за големите градове или пък единствено малко общини кандидатстват за тях. Има нужда от адаптиране на схемите за финансиране едновременно с Националните дирекции по развитието (съгласно целите, предложени в националните стратегии) и с нуждите и развитието на местно ниво. Също така има нужда местните власти да бъдат идентифицирани като мащабни консуматори на енергия, като по този начин се

³³ https://bankwatch.org/wp-content/uploads/2021/11/2021-11-24_Fact-sheet-energy-efficiency-Romania_final.pdf

промени подходът в комуникацията с местното ниво и бъдат предоставени целенасочени финансови инструменти, които да се включат в национални стратегии.

- *Общините допринасят за постигане на националните цели, но за съжаление реалният им потенциал не се взема пълноценно предвид. В качеството им на големи консуматори на енергия градовете трябва да бъдат включени в националните стратегии по енергия и климат. Тази перспектива ще даде ход на по-задълбочена оценка на възможностите за пестене на енергия на местно ниво, а това от своя страна би улеснило разработването на по-добри финансови инструменти.*
- *Проблемите, с които местните власти се сблъскват при разработването на Планове за повишаване на енергийната ефективност, са липсата на национално достъпна база данни с индикатори за енергийните характеристики в общините, както и с добри примери за мерки за енергийна ефективност в други общини; отсъства специализираният персонал и е налице неразбиране на енергийните индикатори и понятия.*
- *Докладването на потреблението е труден процес, който включва анализ на макро-ниво на всички сгради и потребители (осветление, транспорт и др.) в рамките на администрацията. Корелацията на данните с изискваната от страна на специализираната институция (Министерство на енергетиката) информация често пъти се извършва повърхностно, също и понеже събирането на данните е много трудно.*
- *Липсват бази данни, които да са достъпни за общините, подобно тези на Конвента на кметовете, където общините качват техните SECAP и могат да консултират стратегиите на други градове. Енергийните цели трябва да бъдат преведени в ясни и достижими намерения и действия. Амбициозните цели за редуциране могат да бъдат постигнати при включването на общинските енергийни мениджъри, които са в състояние да използват правилните инструменти за проследяване, анализ и оценка на потреблението, предлагайки същевременно конкретни стъпки в посока ефективното потребление на ресурсите и въвеждането на възобновяемите енергийни ресурси на местно ниво, за да се гарантира възможно най-високото равнище на енергийна независимост.*
- *Общинските енергийни мениджъри са от съществено значение за доброто състояние на една община. Те трябва ефективно да си сътрудничат с лицата, които вземат решенията, както и с всички подходящи отдели на местната администрация, да комуникират непрестанно относно прогреса на мерките и действията, както и относно постигането на възможните резултати.*
- *Общинските енергийни мениджъри имат уменията да комуникират адекватно относно какъв приоритет има/трябва да бъде даден на проектите и на*

действията, обяснявайки ограничения, но също и последващите ползи; в хода на това те включват основните публични действащи лица в разработката и прилагането на енергийно планиране и на дългосрочни енергийни стратегии, задвижвайки нови начини на действие и използвайки публичните политики с цел създаване на местни общности с ниски емисии.

- Съгласно доклада 2022 IPPC³⁴, „политиките на достатъчност представляват набор от мерки и ежедневни практики, които овладяват търсенето на енергия, материали, земя и вода, давайки същевременно възможност на добър живот за всички хора в рамките на планетата“. Достатъчността се отнася до всеки аспект от обществото, но притежава най-висок потенциал да редуцира нашето потребление на ресурси в секторите на сградите и на транспорта. Достатъчността може да представлява компас, който да помага на местните власти да насочат политиките си към справедлива икономика, като се съобразяват с ограниченията на планетата и задоволяват основните нужди на всекиго. Тя е мощен инструмент, който местните лидери могат да използват, за да създадат рамка и да придадат значение на всичките си действия в сферата на климата и енергията. Това е мястото, на което общинският енергиен мениджмънт може да се включи и да подкрепи местните власти при създаването и предоставянето на условия за енергийна достатъчност за обществото и за частния сектор.

6. Вдъхновете се – някои примери с добри практики от Румъния

6.1 СИСТЕМА ЗА ЕНЕРГИЕН МЕНИДЖМЪНТ (EMS), разработена от Агенцията на Брашов за управление на енергията и на околната среда (ABMEE)

Какво представлява EMS?

- EMS е приложение, специално разработено за проследяване на потреблението на енергия и на вода в публични сгради, но реално може да бъде използвано от всяка институция (публична или частна) или от отделни лица, които са заинтересовани от проследяването на потреблението на енергия и на вода.
- Приложението предоставя възможност за преглед на техническото състояние на анализирани сгради (структура, дограми, площ на повърхността, схема на действие в рамките на сградата, брой ползватели и пр.) и позволява да бъде проследено потреблението на енергия и на вода.

³⁴ <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/>, consulted in May 2023

- На базата на въведените в системата данни, приложението генерира серия от доклади, които са от съществено значение при всеки компетентен анализ на техническото състояние на инсталациите; потреблението на енергия на сградата е изразено в кв.ч./кв.м./година, потреблението на студена вода е изразено в куб.м./лице и пр.
- Също така, има и модул, който е посветен на проследяването на публичното осветление.

Защо EMS?

- EMS е приложение, което подпомага публичните институции в прилагането на Директива 2012/27/EU на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност.
- EMS предоставя необходимите данни за всеки технически анализ, който може да помогне при краткосрочното, средносрочно или дългосрочно планиране, както и при бюджетните прогнози в публичните институции.
- EMS предоставя необходимите данни в процеса на изготвяне на местни стратегии, например на SECAP, EEIP и LTRS.
- EMS е проверен и тестван инструмент, който е бил приложен в няколко общини в Румъния.
- Проследява резултатите от приложените в публичните сгради решения.

Какви са ползите от работата с EMS?

- Създаване на пълна база данни за въведените сгради (площ на повърхността, обем, вътрешни инсталации, приложени мерки за енергийна ефективност, брой на ползвателите на сградата, схема на опериране и пр.).
- Проследяване на потреблението на енергия и на вода.
- Даване на приоритет на инвестиции при публичните сгради с най-лоши енергийни характеристики.
- Определяне на потреблението и прогноза за бюджета за енергия и вода в случая на публичните институции.
- Средносрочно и дългосрочно планиране в сферата на енергията.
- Редуциране на разходите за енергия и вода чрез повишаване на енергийната ефективност.

6.2 Хармонизиране на Програмата за повишаване на енергийната ефективност (PIEE), изисквана от румънското законодателство, с Плановите за действие за устойчива енергия и климат (SECAP)

Контекст: съгласно Закона за енергийната ефективност, в Румъния местните власти с население от над 5000 жители са задължени да имат Програма за повишаване на енергийната ефективност. Енергийни градове Румъния (OER) предприе усилия да разработи

уникална методология³⁵ на местно ниво, поне за членовете в Конвента на кметовете, така че структурата на плана да е завършена. Тя може да бъде полезен документ при годишните инвестиционни планове и да съдържа набор от данни и доклади в уеднаквен формат, които да бъдат използвани едновременно за годишните доклади до ANRE и за дву - и четиригодишните доклади, изисквани от Конвента на кметовете за климата и енергията.

Предложението за единен документ за градско енергийно планиране в съответствие с методологията на Конвента на кметовете за климата и енергията и с изискванията на Закон 121/2014 бе формулирано през април 2018 г. на Годишната конференция на Енергийни градове Румъния (OER). Предложението бе прието с голям интерес от страна на участниците, представители на различни институции: Националния регулаторен орган за енергия, Националния регулаторен орган за общински услуги, Компанията за доставка на електричество Трансилвания Суд СА, членовете в асоциацията OER от местните публични администрации, както и експертите в сферите на интерес SECAP – EEIP (от рода на енергийно ефективната рехабилитация на сгради, публичното осветление, електромобилността, редуцирането на емисиите от транспорта, кръговата икономика и свързаното с управлението на отпадъците образование, кампаниите за повишаване на информираността по въпросите на енергийната бедност), Дирекцията за справедливост и потребители (CE): като цяло над 60 участници.

След конференцията, започвайки от методологията за реализиране на Плановите за действие за устойчива енергия и климат (SECAP) и вземайки предвид изискванията на румънското законодателство, предложенията на Енергийни градове Румъния (OER) бяха представени и дискутирани на няколко срещи със специалисти от ANRE, с доставчици на енергия, с професионални асоциации и с представители на местните администрации. По време на дискусиите експертите дадоха ценни идеи по новата версия на EEIP, която преминава през секторите на SECAP, но също съдържа конкретни индикатори за потребление за всеки сектор, както и някои допълнителни елементи, засягащи организацията и планирането на общинските услуги в рамките на местните власти.

Бяха формулирани също и идеи по новите таблици за събиране на данни, разработени от Енергийни градове Румъния (OER) и ANRE, таблици, които позволяват на общините да събират информация от подаващите данни едновременно за SECAP и за Плана за повишаване на енергийната ефективност. Информацията засяга данните във връзка с потреблението на енергия, характеристиките на обществения транспорт и информацията,

³⁵ <http://2014-2020.adrbi.ro/media/2877/ghid-pentru-intocmirea-programului-de-imbunatatire-a-eficientei-energetice-aferent-localitatilor-cu-o-populatie-mai-mare-de-5000-locuitori.pdf>

канализацията, възобновяемите енергийни източници, централното отопление, биомасата, броя на жилищните сгради и пр.

Във връзка с актуализацията на модела за разработка на EEIP, новата версия на EEIP, заедно с новите таблици с данни, които сега са част от Плана за повишаване на енергийната ефективност, се превърна в тема за Националния регулаторен орган за енергийни решения. Основният резултат на инициативата е в това, че чрез намесата на Енергийни градове Румъния (OER), за да бъдат изпълнени законовите условия, подаването на SECAP се приема в случай че включва също и информацията от EEIP.

Основните ползи от притежанието на План за повишаване на енергийната ефективност (EEIP), който да е хармонизиран с Плановите за действие за устойчива енергия и климат (SECAP), базирани върху Методологията на Конвента на кметовете за климата и енергията:

- По-високо качество на EEIP, което включва предложения за ясно дефинирани проекти за енергийна ефективност (задълбочено обновяване на публичните сгради, системи за улично осветление, местен обществен транспорт и системи за централно отопление и пр.);
- Притежанието на EEIP представлява условие за кандидатстване за различни финансираня. Администрацията на фонда за околната среда (AFM)³⁶ и Европейските програми за финансиране поставят като условие за достъпа до финансовите средства наличието на Програма за повишаване на енергийната ефективност в качеството ѝ на ангажимент и поемане на отговорност от страна на лицата, които вземат решенията на местно ниво.
- Проектите, включени в Програмата за повишаване на енергийната ефективност и финансирани чрез различни програми, могат да допринесат за създаването на работни места в конкретната община, при положение че обновяването на сгради, инсталирането на системи за производство на енергия и за възобновяеми енергийни източници, както и инсталирането и оперирането със системи за енергиен мениджмънт са дейности, за които има нужда от работна ръка.
- Подобро качество на данните, което е достатъчно съдържателно, за да допринесе едновременно за постигане на националната цел на Румъния и за постигането на специфично дефинираните национални цели.
- Подобреното качество на данните води до прозрачна и актуална информация за потреблението на енергия и за разходите.

³⁶ Основната институция, която предоставя финансова подкрепа за програми и проекти, свързани с околната среда.

Приложение 1 Национална законова рамка в сферата на енергийната ефективност:

Нр.	Документ	Описание
1	Енергийна стратегия на Румъния за 2007-2020 г. (Romania's Energy Strategy for 2007-2020) одобрена чрез правителствено решение нр. 1.069/ 5 септември 5 2007 г.	Общата цел на стратегията в енергийния сектор е да отговори на енергийните нужди както сега, така и в средносрочен и в дългосрочен план на възможно най-ниската цена, съобразена със съвременната пазарна икономика и на цивилизован жизнен стандарт. Стратегически цели Енергийна сигурност: Повишаване на енергийната сигурност чрез осигуряване на енергийни ресурси и ограничаване на зависимостта от вносни енергийни ресурси; диверсификация на вносните източници, енергийните ресурси и техните транспортни пътища; повишаване на адекватността на националните мрежи за пренос на електричество, газ и нефт; опазване на критичната инфраструктура. Устойчиво развитие: повишаване на енергийната ефективност; насърчаване на производството на енергия от възобновяеми източници; насърчаване на производството на електричество и топлина в комбинирани централи за топлина и електричество, особено във високоефективни комбинирани централи; подкрепа на дейности по проучванията и разработката, както и обнародването на приложните изследователски резултати; редуциране на негативните въздействия върху околната среда в енергийния сектор; рационално и ефективно ползване на първичните енергийни ресурси. Конкурентоспособност: развиване на конкуренти пазари за електричество, природен газ, нефт, уран, зелени сертификати, сертификати за емисии от парникови газове и енергийни услуги; либерализация на преноса на енергия и осигуряване на перманентен и равнопоставен достъп на участниците в пазара до преноса, мрежите за доставка и международните интерконектори; продължаване на процеса по реструктуриране и приватизация в секторите електричество, топлина и газ; продължаване на процеса по реструктуриране за лигнитния сектор, за да се повиши печалбата и достъпът до капиталовия пазар.
2	Национален план за действия по енергийната ефективност 2014-2020 г. (National Energy Efficiency Action Plan (2014-2020)) одобрен чрез правителствено решение нр. 203/03.04.2019	Структуриран е в два компонента: • Пестене на енергия в трансформацията на доставките на енергия, както и системата на преноса и разпределението ѝ; • Пестене на енергия при крайния потребител (Член 7 EED2017/2012/EU). Изброява мерките за енергийна ефективност за всеки подходящ сектор.
3	Стратегия на Румъния за устойчиво развитие 2030 (Romania's Sustainable Development Strategy 2030) приета чрез правителствено	Възобновяемата енергия и енергийната ефективност могат да бъдат намерени под Цел 7: Чиста и достъпна енергия

	решение нр. 877/9 ноември 2018 г.	
4	Интегриран национален план за енергията и климата на Румъния 2021-2030 г. (Romania's 2021-2030 Integrated National Energy and Climate Plan)	Преработва се, като първоначалната версия трябва да бъде подадена през юни 2023 г., а крайната преработка – през 2024 г.
5	Национална дългосрочна стратегия за обновяване (National long-term renovation), която да подкрепи обновяването на националния фонд от жилищни и не-жилищни сгради, както публични, така и частни, и неговата постепенна трансформация във високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд към 2050 г. <i>приет чрез решение нр. 1034/27 ноември 2020</i>	Основавайки се на Дългосрочната стратегия за обновяване (LTRS) на Румъния, публичният сектор трябва да играе ролята на пример и да възприеме ръководна роля, като подобри енергийната си ефективност чрез обновяването на 8.25 хиляди (26%) от публичните сгради към 2030 г., достижение, което би намалило потреблението на енергия с 0.05 милиона тона и би предотвратило емисии на CO ₂ от 0.25 милиона тона за периода 2021-2030 г. Повечето от спестяванията ще бъдат постигнати от дълбокото обновяване на публичните сгради или от превръщането им в такива с близък до нулата енергиен статут (NZEB), от осветлението и инсталациите на възобновяеми енергии ³⁷ .
6	Закон нр. 372/2005 за енергийните характеристики на сградите (Law no. 372/2005 on The Energy Performance of Buildings)	Задачата на този закон е да наложи мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите, вземайки предвид външните и климатичните условия, интериорните изисквания за комфорт, оптималното ниво, що се отнася до разходите и изискванията за енергийната ефективност, както и да подобри общия облик на средата.
7	Закон нр. 121/2014 за енергийната ефективност (Law no 121/2014 on Energy Efficiency)	Целта на този закон е да създаде законовата рамка за разработването и прилагането на национална политика за енергийна ефективност, за да се постигне подобряване на енергийната ефективност. Политическите мерки за енергийна ефективност трябва да се прилагат по цялата верига: първични ресурси, производство, разпределение, доставки, транспорт и крайно потребление.
8	Спешно нареждане нр. 184/2020 (Emergency Ordinance No 184/2020) за допълнението и Закон нр. 121/2014 за енергийната ефективност	Основната промяна е в преместването на Дирекцията за енергийна ефективност в рамките на Министерството на икономиката, енергетиката и бизнес средата. Министерството на икономиката, енергетиката и бизнес средата действа посредством Дирекцията за енергийна ефективност – организационна структура на нивото на централната власт, с отговорност за разработването и одобрението на първични и вторични политики в сферата на енергийната ефективност и за законодателство на нивото на крайните потребители на енергия.
9	Наредба за оторизирането на енергийни одитори за индустрията нр.	Законова процедура за оторизиране на енергийни одитори в сферата на енергията. Издадена от Дирекцията за енергийна ефективност в рамките на Министерството на енергетиката.

³⁷ https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/The%20potential%20for%20investment%20in%20energy%20efficiency%20through%20financial%20instruments%20in%20the%20European%20Union%20-%20Romania%20in-depth%20analysis_0.pdf

	380012/06.01.2021 г. (Regulation for the authorization of energy auditors for industry no. 380012/06.01.2021)	
10	Наредба за сертифицирането на енергийни мениджъри и фирми за енергийни услуги 380012/06.01.2021 г. (Regulation for the certification of energy managers and energy service companies 380012/06.01.2021)	Законова процедура за сертифициране на енергийни мениджъри и фирми за енергийни услуги. Издадена от Дирекцията за енергийна ефективност в рамките на Министерството на енергетиката.
11	Енергийна стратегия на Румъния за периода 2018-2030 г. с хоризонт към 2050 г. (проект) (Romania's Energy strategy for the period 2018-2030, with a 2050-time horizon (Project))	- През 2016 г. Министерството на енергетиката разработи Проект на стратегия за периода 2016-2030 г. и времеви хоризонт 2030-2050 г. (Draft Energy Strategy for the period 2016-2030 and time horizon 2030-2050). - След това закъсненията при одобрението на стратегията доведоха до 2018 – 2030 г., 2019-2030 г. и 2020 – 2030 г., както и до времеви хоризонт 2030-2050 г.; - Визията на Енергийната стратегия на Румъния се състои в устойчивия растеж на енергийните сектори; - Целите на Енергийната стратегия са: - Чиста енергия и енергийна ефективност; - Осигуряване на достъп до електроенергия и топлина за всички потребители; - Защита на уязвими потребители и намаляване на енергийната бедност; - Конкурентоспособни енергийни пазари – основа на конкурентната икономика; - Модернизация на системата за управление на енергията; - Повишаване на качеството на енергийното образование и постоянно обучение на човешките ресурси; - Румъния като регионален доставчик на енергийна сигурност; - Повишаване на енергийния принос на Румъния към регионалните и европейските пазари чрез използване на национални първични енергийни ресурси. - Стратегията все още се намира в проектна фаза

Приложение 2 Речник на термините³⁸

- **Енергиен одит** – систематична процедура, целяща получаването на адекватните данни/информация относно наличния профил на енергийно потребление на една сграда или на група от сгради, на индустриален или комерсиален процес или обект или на частна или публична услуга; идентифициране и квантифициране на ефективни, що се отнася до разходите и пестенето на енергия, възможности, както и докладване на резултатите;
- **Енергиен одитор** – физическо лице, оторизирано физическо или юридическо лице, като всяка една от тези категории трябва да притежава лиценз за енергиен одитор, даващ право да провеждат енергийни одити на потребители и издаден от Министерството на енергетиката, по-нататък основаващ се на Наредбата за оторизирането на енергийните одитори в индустрията, одобрена със заповед от Министерството на енергетиката; енергийните одитори, които са физически лица, провеждат дейността си като оторизирани физически лица или като служители на юридически лица, според действащото законодателство;
- **Договор с гарантиран резултат** – договорно споразумение между бенефициента и доставчика на мярка за подобряване на енергийната ефективност, проверена и проследена по време на периода на договора; според последния инвестиционните разходи, свързани с мярката, се плащат пропорционално на договорно определено ниво на подобряване на енергийната ефективност или на други договорени критерии за енергийни характеристики, напр. финансови спестявания;
- **Енергийна ефективност** – съотношението на стойността на резултата от услугите, стоките или енергията спрямо стойността на енергията, използвана за тази цел;
- **Енергийни спестявания** – количеството спестена енергия, определено въз основа на измерване и/или определяне на потреблението преди и след прилагането на мярката за подобряване на енергийната ефективност, като едновременно се гарантира нормализацията на външните условия, влияещи на потреблението на енергия;
- **Доставчик на енергийна услуга** – физическо или юридическо лице, което предоставя енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в обектите или помещенията на крайния консуматор;
- **Финансови инструменти за пестене на енергия** – всеки финансов инструмент от рода на грантове, субсидии, данъчни облекчения, заеми, финансиране от трети страни, договори за енергийни характеристики, договори за гарантиране на спестявания на енергия, договори за аутсорсинг и други договори от същия характер, които са вкарани в пазара от страна на публични институции или на частни организации,

³⁸ Подбор от Закон нр. 121 от 18 юли 2014 г. за енергийната ефективност.

целещи да покрият част от или целия първоначален разход на мерките за повишаване на енергийната ефективност;

- **Подобряване на енергийната ефективност** – подобряване на енергийната ефективност в резултат от технологични, поведенчески и/или икономически промени;
- **Енергиен мениджър** – физическо лице, оторизирано физическо лице или юридическо лице, което предлага енергийни услуги, като всяка от тези категории трябва да е сертифицирана от Министерството на енергетиката, основавайки се на Наредбата за сертифициране на енергийни мениджъри и акредитирането на фирми за енергийни услуги, одобрена със заповед на министъра на енергетиката; дейността му се изразява в организацията, направляването или управлението на енергийните процеси на даден потребител;
- **Политическа мярка** – инструмент с регулаторни, финансови, фискални, доброволни или информационни параметри, с чиято помощ да се създаде рамка, изискване или инициатива за улесняване на действащите лица на пазара да предоставят и закупуват енергийни услуги и да предприемат други мерки за повишаване на енергийната ефективност;
- **Енергийна услуга** – действие, което има като резултат физическа полза, изгода или стоки, придобити благодарение на ефективното използване на енергията, благодарение на енергийно ефективна технология или дейност; може да включва оперативните, поддържащите или контролни действия, необходими за предоставяне на услугата, извършва се въз основа на договор и води, при нормални условия, до проверяемо или можещо да бъде измерено, или можещо да бъде определено подобрение в енергийната ефективност и/или в пестенето на първична енергия;
- **Система за енергиен мениджмънт** – набор от свързани или взаимодействащи си елементи от план, който си поставя за цел енергийната ефективност, както и стратегията за постигане на въпросната цел;
- **Компания за енергийни услуги ESCO³⁹** - юридическо лице или лицензирано физическо лице, което предоставя енергийни услуги и/или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в обекта или помещенията на потребителя и което, в резултат от предоставянето на тези услуги и/или мерки, приема известна степен на финансов риск; заплащането на предоставените услуги е базирано, цялостно или частично, върху подобренията в енергийната ефективност и изпълнението на енергийните характеристики, които са били договорени от страните.

³⁹ Компании за енергийни услуги (Energy Service Companies (ESCOs))

Изключване на отговорност:

Този документ е създаден от Енергийни градове Румъния ([OER](#)) – асоциация, която обединява местните власти, ангажирани с процеса на енергиен преход в посока климатично неутрални общности. Асоциацията представлява местните власти пред националните институции и ги подкрепя в прилагането на ефективни политики в сферата на енергията и на климата.

OER бе създадена през 1995 г. чрез програмата PHARE и с подкрепата на Европейската мрежа на енергийните градове, от която тя е част от 1997 г. От 2009 г. OER е „подкрепяща структура“ за онези румънски градове, които са се присъединили към Конвента на кметовете ([Covenant of Mayors](#)).

Използвана при създаването на доклада методология:

- Проучване на обнародвани материали;
- Резултати от други проекти, изпълнени от OER или от наши партньори;
- Анализ на положителните и отрицателните страни, възможностите и заплахите (SWOT), направен в срещи на живо съвместно с подходящите заинтересовани страни;
- Експертни идеи на OER за целите на заключението и препоръките.

Национален доверителен екофонд, България
www.ecofund-bg.org ecofund@ecofund-bg.org
бул. „Шипченски проход“ 67Б, 1574, София

Софийска Енергийна Агенция – SOFENA, България
www.sofena.com office@sofena.com
ул. „Цар Иван Асен II“ 65, 1124, София

Независим институт за околна среда – Берлин, Германия
www.ufu.de mail@ufu.de
ул. „Грайфвалд“ 4, 10405, Берлин

Енергийни градове – Румъния
www.oer.ro office@oer.ro
бул. „Михаил Когълничеану“ 19, 500090, Брашов

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

